

Nr 67

Utlåtande i anledning av proposition med förslag till lag om premiering av visst frivilligt sparande, m. m., jämte motioner.

I en den 23 oktober 1970 dagtecknad proposition, nr 197, har Kungl. Maj:t under återopande av ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om premiering av visst frivilligt sparande,

dels uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att handha administrationen av det föreslagna premiesparandet och anordna vinstutlottning efter i huvudsak de riktlinjer som föredragande departementschefen förordat.

I anledning av propositionen har väckts vissa motioner, vilka redovisas nedan (s. 3).

Propositionen

I propositionen föreslås statlig premiering av frivilligt banksparande av överskjutande preliminär skatt enligt årets taxering. Fysisk person eller oskiftat dödsbo som, samtidigt med att skattebeloppet utkvitteras, sätter in beloppet helt eller delvis på ett särskilt premiesparkonto och låter beloppet stå inne till utgången av år 1971 föreslås få följande fördelar. För sparbelopp på högst 3 000 kr. utgår vid spartidens slut en sparpremie med 5 % på innestående medel. Sparpremien skall vara skattefri. Dessutom utgår på sparbelopp, för vilket rätt till sparpremie föreligger, ränta efter den högsta räntesats för inlåning som vederbörande bank tillämpar. Varje innehavare som har minst 100 kr. innestående på premiesparkonto får därjämte delta i två vinstutlottningar, en i juni och en i november eller december 1971. Utfallande vinster skall vara fria från lotterivinstskatt.

Det vid propositionen fogade *lagförslaget* har följande lydelse:

Förslag
till
Lag
om premiering av visst frivilligt sparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Fysisk person eller oskiftat dödsbo som får överskjutande preliminär skatt enligt 1970 års taxering utbetald till sig och som senast den 1 februari 1971, samtidigt med att beloppet utkvitteras, sätter in beloppet eller del därav hos bank på ett för ändamålet upplagt premiesparkonto erhåller sparpremie av staten enligt denna lag.

Vid insättningen får skattebeloppet fyllas ut till närmast högre hela hundratal kronor.

Med bank avses i denna lag affärsbank, sparbank, postbanken samt centralkassa för jordbrukskredit.

2 §

Sparpremie utgår med fem procent av det sparbelopp som vid utgången av år 1971 fortfarande inestår på premiesparkontot. Sparpremie får åtnjutas på ett belopp av högst 3 000 kronor och skall av den bank där premiesparkontot är upplagt gottskrivas kontot så snart ske kan efter utgången av år 1971.

3 §

Bank äger av staten utfå sammanlagda beloppet av de sparpremier som har gottskrivits premiesparkonton hos banken enligt 2 §.

4 §

Sparpremie utgör ej skattepliktig inkomst vid taxering enligt kommunal-skattelagen (1928: 370) och förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

5 §

På sparbelopp, för vilket rätt till sparpremie föreligger, skall utgå ränta efter den högsta räntesats för inlåning från allmänheten som i övrigt tillämpas av banken.

6 §

Den som har minst 100 kronor inestående på premiesparkonto har rätt att delta i två utlottningar av vinster under år 1971.

Lotteriet bekostas av statsverket. På utfallande vinst i lotteriet äger förordningen (1928: 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster ej tillämpning.

7 §

Rätten till sparprenie och deltagande i vinstutlottning går förlorad, om avtal träffats om överlåtelse eller pantsättning av premiesparkonto.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Motioner

Yrkanden

De i anledning av propositionen väckta motionerna är följande:

A) motionen I: 1310 av herr Levin, vari hemställes att riksdagen skall besluta att den som påföres restskatt enligt 1970 års taxering och som före årsskiftet inbetalar halva eller hela skatten beviljas rätt att enligt samma riktlinjer som anges i propositionen delta i de två vinstutlottningarna under år 1971;

B) de likalydande motionerna I: 1330 av herr *Helén m. fl.* och II: 1548 av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, vari hemställes

1) att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en utredning lillsättes i syfte att inventera och utvärdera olika former av sparstimulerande åtgärder och att i anslutning därtill framlägga lämpliga förslag,

2) att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att ett värdesäkert obligationslån emitteras, samt

3) att riksdagen skall besluta att det i propositionen föreslagna premieringssystemet utsträcker att gälla alla fysiska personer utom vad avser rätten att delta i vinstutlottning;

C) de likalydande motionerna I: 1331 av herr *Gösta Jacobsson m. fl.* och II: 1547 av herr *Enarsson m. fl.*, vari hemställes

att riksdagen skall besluta sådant tillägg till den föreslagna lagen om premiering av visst frivilligt sparande att premieringen, skattefriheten och lotteriförmånen utsträcker till att omfatta allt nysparande upp till 3 000 kronor som fyller de rekvisit som uppställs i lagen, samt

att vederbörande utskott skall få i uppdrag att avfatta erforderligt ändrad lagtext.

Motivering

I motionen I: 1310 påpekas att det i de flesta fall är relationen mellan den kommunala utdebiteringen och källskatteskalornas utformning som avgör om den enskilde kommer att påföras kvarskatt eller får en överskju-

lande preliminär skatt. Med hänsyn till detta anser motionären det rättvist att även den som påförs restskatt får en möjlighet att genom att i förtid betala in denna skatt delta i de föreslagna vinstutlottningarna.

Frågan om möjligheterna att genom olika åtgärder mera allmänt stimulera det enskilda sparandet las upp i motionerna I: 1330 och II: 1548. Det konstateras att hushållssparandet under senare år synes ha minskat. Denna utveckling är enligt motionärerna till väsentlig del att hänföra till en bristande tilltro till penningvärdet. Därför borde, anser de, möjligheter skapas till en värdesäker placering av sparmedel genom emission av ett värdesäkert obligationslån.

Motionärerna efterlyser vidare olika åtgärder avsedda att stimulera till ett mera långsiktigt sparande. De redovisar vissa förslag till sådana åtgärder och kräver att en särskild utredning tillsätts för att granska dessa och andra uppslag.

Vad gäller det konkreta förslaget i propositionen begär motionärerna att de däri upptagna förmånerna för visst sparande, utom vinstutlottningarna, bör utsträckas att gälla även sparande som inte utgörs av överskjutande preliminär skatt. Envar fysisk person skulle sålunda få rätt att fram till den 1 februari 1971 insätta högst 3 000 kronor på ett särskilt sparkonto av angivet slag. Ett genomförande av detta förslag skulle, anser motionärerna, ytterligare bidra till att stabilisera samhällsekonomin.

Även i motionerna I: 1331 och II: 1547 erinras om nedgången i hushållssparandet. Det föreslås med hänvisning härtill att det i propositionen angivna sparpremiesystemet, inklusive vinstutlottningarna, skall få en generell tillämpning. Det skulle sålunda omfatta varje frivilligt nysparande för en och samma person eller oskiftat dödsbo upp till ett belopp av 3 000 kronor, som senast den 1 februari 1971 insättes på premiesparkonto och som vid utgången av år 1971 fortfarande inneslår på sådant konto. Att det är fråga om nysparande bör enligt motionärerna kunna styrkas genom jämförelse med inkomstdeklaration för närmast föregående år.

Utskottet

Det samhällsekonomiska läget präglas, enligt vad chefen för finansdepartementet anför i propositionen, alltjämt av en viss överhettning. Med hänsyn härtill bedöms det köpkraftstillskott som den förestående utbetalningen av överskjutande preliminärskatt framkallar i möjligaste mån böra begränsas och en stimulans av det enskilda sparandet åstadkommas. Utskottet ansluter sig till denna bedömning och har inte heller någon erinran mot det

förslag till premiering av visst frivilligt sparande som framläggs i propositionen.

I de motioner som väckts i anledning av propositionen begärs bl. a. att de sparpremier som enligt propositionen skall utgå för frivilligt banksparande av överskjutande preliminär skatt skall helt eller delvis gälla även annat sparande. Enligt utskottets uppfattning kan förutsättningarna för och konsekvenserna av en sådan utvidgning av tillämpningsområdet för den föreslagna sparpremieringen inte utan närmare beredning överblickas i alla detaljer. Med hänsyn till att ifrågakvarande lagstiftning måste ha trätt i kraft och förberedelser i övrigt vidtagits innan utbetalningen av överskjutande skatt påbörjas saknas tidsmässigt utrymme för att närmare pröva de tekniska möjligheterna att realisera motionärernas förslag. Utskottet anser inte heller att någon nämnvärd ytterligare begränsande effekt på den privata konsumtionen på kort sikt skulle uppkomma om dessa förslag genomfördes. Utskottet avstyrker alltså de här avsedda motionsyrkandena.

I motionerna I: 1330 och II: 1548 yrkas att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära att ett värdesäkert obligationslån emitteras. Detta yrkande får anses överensstämma med motionsyrkanden som utskottet under innevarande höstsession redan behandlat (utl. nr 60) och som riksdagen tagit ställning till. Det förnyade yrkandet synes därför inte kunna föranleda någon riksdagens åtgärd.

Det i propositionen föreslagna systemet för sparpremiering syftar i första hand till att åstadkomma en sparstimulerande effekt på kort sikt. I motionerna I: 1330 och II: 1548, liksom för övrigt även i propositionen, påtalas behovet av en mera långsiktig ökning av det enskilda sparandet. Motionärerna nämner också vissa förslag till stimulansåtgärder i detta syfte. De begär att en utredning tillsätts för att inventera och utvärdera olika former för sparstimulerande åtgärder och framlägga härav föranledda förslag.

Enligt utskottets uppfattning är den nedgång i hushållssparandet som synes ha ägt rum under senare år ett oroande inslag i den ekonomiska utvecklingen såväl från stabiliseringspolitisk synpunkt som med hänsyn till behovet av att upprätthålla en hög investeringstakt i ekonomin. Det är därför nödvändigt att överväga åtgärder för att åstadkomma en ökning av detta sparande. Förslag till sparstimulerande åtgärder har framförts i olika sammanhang, men en samlad utvärdering av dessa saknas. Utskottet anser därför i likhet med motionärerna att en utredning med uppgift att undersöka och utvärdera samt framlägga förslag till sådana åtgärder nu bör tillsättas. Utskottet tillstyrker alltså motionerna I: 1330 och II: 1548 i denna del.

Utskottet hemställer

A. att riksdagen med avslag på

a) motionen I: 1310,

b) motionerna I: 1330 och II: 1548 i ifrågakvarande del,

c) motionerna I: 1331 och II: 1547
bifaller propositionen nr 197;

B. att motionerna I: 1330 och II: 1548, såvitt de avser emitterande av ett värdesäkert obligationslån, icke föranleder någon riksdagens åtgärd;

C. att riksdagen med bifall till motionerna I: 1330 och II: 1548 i ifrågavarande del hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning rörande sparstimulerande åtgärder i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 18 november 1970

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Lundin (s), Strandberg (m), Larfors (s), Annerås (fp), Thorsten Larsson (cp)* och Brundin (m)*;

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Rask (s), Haglund (s), Fridolfsson i Rödeby (s), Stridsman (cp) och Hylltander (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Ståhle, Åke Larsson, Lundin, Larfors, Franzén* i Motala, *Rask, Haglund* och *Fridolfsson* i Rödeby (alla s), vilka ansett

dels att i utskottets yttrande det stycke på s. 5 som börjar med orden "Enligt utskottets uppfattning" och slutar med orden "i denna del" bort utbytas mot ett stycke av följande lydelse:

"Det i propositionen framlagda förslaget är uppenbarligen ägnat att på kort sikt stimulera det enskilda sparandet. Även på längre sikt skulle en ökning av detta sparande vara av betydelse för att skapa utrymme för en fortsatt hög investeringsaktivitet. I detta sammanhang kan noteras att medel anvisats till statistiska centralbyrån för förberedelse av en undersökning rö-

rande hushållens sparvanor. Själva undersökningen skall enligt planerna genomföras under budgetåret 1971/72. Då material från denna undersökning framkommer kan det bli möjligt att få en säkrare bild av vilka faktorer som är av betydelse för de enskildas sparande och på grundval härav bedöma behovet av och utformningen av sparstimulerande åtgärder. Utskottet finner därför inte en särskild utredning på detta område vara påkallad för närvarande.”;

dels att utskottet under C bort hemställa

”C. att riksdagen avslår motionerna I: 1330 och II: 1548 såvitt de avser utredning rörande sparstimulerande åtgärder.”

Särskilt yttrande

av herrar *Annerås* (fp) och *Hyltander* (fp), vilka anfört:

Det starkt minskade hushållssparandet under senare år är en allvarlig indikation på bristande förtroende för statens förmåga att bevara penningvärdet. Folkpartiet har sedan länge hävdats att något måste göras för att återställa ett sådant förtroende och har framlagt ett flertal förslag till stabiliseringsåtgärder. Både långsiktiga åtgärder och sådana som verkar snabbt och på kortare sikt är nödvändiga. Den utredning som utskottet föreslår riksdagen att hemställa om kan få verkningar först på längre sikt. Vi vill betona att det är angeläget att utredningen kommer till stånd omgående och att den slutförs så snart som möjligt. Den premiering för spararna av överskjutande preliminär skatt som föreslås i propositionen och som utskottet enhälligt tillstyrker är en åtgärd av mera tillfällig natur. Propositionen har tyvärr förelagts riksdagen vid den senaste tidpunkt som varit möjlig med hänsyn till den då den föreslagna lagen bör träda i kraft. Vi har ansett det betydelsefullt att ikraftträdandet inte fördröjs. Därför har vi tvingats avstå från att söka finna de tekniska förutsättningarna för ett utsträckande av möjligheten till premiesparande till att gälla alla fysiska personer, såsom föreslås bl. a. i motionerna I: 1330 och II: 1548. En sådan åtgärd skulle enligt vår mening effektivt ha bidragit till ett ökat sparande under det närmaste året.